

I. L. Caragiale, "În vreme de război"

Fisă de lucru

I. Identifica cronotopul acțiunii, precizând momentul subiectului.

Numește perspectiva narativă din text.

Caracterizează, în 6-10 rânduri, cele două personaje ale fragmentului.

Specifică valențele hanului în contextul operei.

"În sfârșit ceata de tâlhari căzuse prinsă în capătul pădurii Dobrenilor. Doi ani de zile, vreo câțiva voinici, spoiți cu cărbuni pe ochi, foarte-ndrăzneți și foarte cruzi, băgaseră spaima în trei hotare. Întâi începuseră cu hoția de cai; apoi o călcare, două cu cazne; pe urmă omoruri. Între altele făcuseră acum în urmă o vizită despre ziuă lui Popa Iancu din Podeni.

Popa era un om cu dare de mână; rămas văduv, deși foarte tânăr, trăia cu maică-sa. Îi mergeau treburile cât se poate de bine. În timp de un an și jumătate, cumpărase două sfori de moșie, ridicase un han și o pereche de case de piatră; vite multe, oi, cinci cai, și mai avea, se zice, și bănet. Astea băteau la ochi, toată lumea credea că popa găsisese vreo comoară.

Într-o seară, Iancu a făcut prostia să rămână acasă singur de tot: pe bătrână a trimis-o cu trăsura la târg, cu un băiat; pe un argat l-a mânat la câmp, pe alți doi, cu carele, după lemne la pădure. După miezul nopții, iacâte oaspeții negri: l-au legat, l-au schingiuit și i-au luat o groază de **bani**. (...) De mirare însă un lucru – popa avea un buiestraș minunat și două iepe de prăsilă: nu i le-au luat. Dar ceva și mai curios – câinii din curte, niște dulăi ca niște fiare, nu dedaseră măcar un semn de viață! (...)

Pe preot l-au găsit a doua zi într-un târziu legat butuc, cu mușchii curmați de strânsura frânghiilor, cu călușu în gură, d-abia mai putând geme. (...)

Hangiul era foarte mulțumit: om cu dare de mână, **cu han** în drum – mare greutate i se luase de pe suflet. Câte nopți nu dormise el o clipă măcar cumsecade, trăgând cu urechea și așteptând cu inima sărită pe musafirii de noapte!"

Grupa I

II. Indică două mărci ale stilului direct.

Explică sintagma "ca la un duhovnic".

Selectează două sintagme pentru evidențierea mijloacelor de caracterizare.

Motivează reacțiile d-l Stavrache.

Argumentează conceptul de motiv al dublului, având în vedere fragmentul.

"-Neică, zise el privind ciudat și sperios în toate părțile, aș vrea să-ți spui ceva numaidecât.

-Ce?

-Ai să vezi. Închide și aide-n odaie amândoi... am venit la d-ta ca la un duhovnic...(...)

-Ce-i de făcut, neică Stavrache? scapă-mă!

-Cum?... Nenorocitul! să fugi! să piei! să te-neci mai bine decât să puie mâna pe tine! în fundul ocnei îți putrezesc oasele. (...)

Hangiul, posomorât, stă câteva minute la gânduri adânci; dar deodată fața i se luminează: înăuntrul frunții a scânteiat o mare inspirație. (...)

Ce și-au vorbit cei doi frați nu se poate spune, atât de-ncet și de discret și-au șoptit. E destul a arăta numai ce au făcut. Preotul Iancu s-a așezat pe un scaun în mijlocul odăiții. D-l Stavrache a luat o pereche de foarfece și a-nceput să-i reteze pletele; apoi tot mai scurt, unde mai bine, unde mai cu scări, l-a tuns la piele, muscălește. Apoi i-a tuns scurt barba, i-a săpunit-o bine și la urmă i-a ras-o cu perdaf. (...)

Și d-l Stavrache aduse în fața camarazilor pe *domnul* Iancu Georgescu - un tânăr foarte voinic, frumos și curat, ras proaspăt - o înfățișare demnă și severă."

Grupa II

III. Explică rolul apelativului "Neica Stavrache".

Numește conflictul reliefat în acest fragment.

Precizează modurile de expunere din text.

Numește rolul exclamației "Curios lucru!".

Caracterizează personajul, având în vedere antiteza aparență- esență.

"O scrisoare cu timbrul de la Turnul-Măgurele și cu data din ajunul morții bătrânii. Neica Stavrache a cunoscut slova. Repede, omul deprins a nu mai aștepta zadarnic vești de la acela pe care-l credea pierdut de-a binele, se închise în odăiță și desfăcu nervos plicul(...)

D-l Stavrache își șterse ochii cu colțul șorțului și, foarte înduioșat, urmă semnele pe petecul de hârtie, sosit de așa de departe ca să aducă în liniștitul sat un fel de răsunet al zburcării din locurile războiului. Fugarul era dinaintea Plevnei. Se bătuse cu mare curaj și cu mult noroc în trei rânduri;(...)

Curios lucru! Cine ar fi văzut figura lui neica Stavrache, presupunând că acela ar fi fost un om deprins să descifreze înțelesuri din chipurile omenești, ar fi rămas în mirare pricepând bine că în sufletul fratelui mai mare nu se petrecea nimic analog cu bucuria la citirea veștilor despre succesul de bravură al răspopitului.

Hangiul mototoli hârtia după ce mai privi bine data: în adevăr, scrisoarea era expediată cu trei zile mai înainte de luarea Plevnei. Dar acum... Plevna era luată - asta se zvonise oficial în toate unghiurile țării.(...)

Dar o să-ndrăznească să se mai întoarcă?

...Dar dacă îndrăznește și se-ntoarce?... Atunci, ce-i de făcut?

...Da! dar sergentul se poate întoarce; popa, ba!

...Dar dacă-i vine așa o nebuneală sergentului să spuie că el e stăpânul averii, întâmplându-se orice s-o întâmpla! că odată a purtat barbă și plete.

...Da, dar atunci procurorul îl rade și-l tunde de-a binele.

...O veni?... n-o veni?..."

Grupa III

IV. Transcrie o locuțiune verbală.

Numește sinonimul contextual pentru cuvântul ipoteză.

Caracterizează, în 6-8 rânduri, personajul.

"Pe când d-l Stavrache își ridică așa de sus interesanta-i clădire de ipoteze, iacătă altă scrisoare(...)

D-l Stavrache a plâns mult, mult, zdrobit de trista veste. Dar un bărbat trebuie să-și facă inimă! Nu trebuie să se lase copleșit de așa durere. A strâns bine scrisoarea; s-a spălat frumos pe ochi; a pus caii la brișcă și a plecat repede la târg să întrebe pe avocat, cu ce forme intră cineva regulat în stăpânirea averii unui frate bun pierdut, care n-are alt moștenitor.(...)

-Atunci... stăpânește sănătos, a adăugat avocatul, și dacă te-o supăra cineva, atunci vino la mine... Numai unul singur te-ar putea călca...

-Cine? întrebă d-l Stavrache.

-Popa.

Moștenitorul zâmbi și cu siguranță răspunse:

-Aș, nu mai poate călca, săracu!"

Grupa IV

V. **Explică motivul visului coșmar, având în vedere conceptul de conținut manifest și conținut latent.**

Motivează rolul replicii leitmotiv.

Fiecare reacție, atitudine a personajului, marchează un stadiu al degradării psihice, explică aceste stadii ale labilității psihice.

Enumeră acțiunile prin care personajul încearcă să scape de propriile temeri.

Numește schimbările atitudinale în plan diurn determinate de obsesii, halucinații.

"D-l Stavrache stă în odăiță, căutând să desfacă niște socoteli încurcate, când intră nenorocitul fugăr. Stins de oboseală, bolnav, cu fața hîravă și cu ochii-n fundul capului ca în clipa morții, **ocnașul** era îmbrăcat în haina vîrgată de la ocnă, de unde scăpase, ca prin minune, pilindu-și lanțurile(...)

Ocnașul în luptă cu moartea s-a acățat de frate-său cu o mână de gât și cu alta de brațul stîng. Hangiul a dat atunci să-l salte de jos ; a încercat o dată, de două, de mai multe ori din răsuputeri - degeaba: toate puterile și sudorile fuseseră de prisos ; trupul greu ca plumbul era peste puțință de dezlipit de la pămînt.

Hangiul simțind că se frînge de la mijloc, voi să dea drumul murindului și să se ridice în picioare ca să răsufle și să-și recapete puterile. Dar încercarea aceasta fu și mai grea decît cea dintîi: ocnașul, în ceasul morții, se încheștase cu o putere covârșitoare de gâtul și de brațul hangiului.

Se opinti încă o dată cu supremă energie, ridică de la pămînt pe nenorocit ; dar acesta fu apucat de un cutremur grozav, se zbătu din toate încheieturile și, biruind cu greutatea-i de mortăciune cea din urmă putere de împotrivire a lui Stavrache, îl îngenunche, îl trînti jos și-i puse, ca un luptător teafăr, genunchiul pe piept. Apoi începu să răză ca un nebun scrîșnind din dinți și-i zise:

-Gîndeai c-am murit, neică?(...)

Până la ziuă, d-l Stavrache s-a plimbat prin odaie de colo până colo ; s-a-nchinat într-una rugându-se fierbinte pentru odihna sufletului răposaților, și a băut mereu rachiu bun, ca să-și îndepărteze gândurile rele.

A doua zi s-a dus la biserică și a aprins lumînări pentru sufletele morților(...)

Toată ziua nu i-a cerut inima nimica ; a băut doar două-trei năstape de zeamă de varză; tocmai înspre seară de tot a gustat nițel pește sărat cu usturoi și a băut cîteva pahare de vin nou."

Grupa III

VI. **Menționează un mijloc de caracterizare a personajului.**

Explică noțiunile de refulare, defulare, având în vedere fragmentul.

Argumentează manifestarea violentă a inconștientului personajului.

Au ajuns în fața hanului. Căpitanul comandă oprirea pe loc.

Hangiul rămîne trăsniț: **Căpitanul!**(...)

-Gîndeai c-am murit, neică?

Hangiul se-ndârjește și-l strînge de gât, îl strînge din ce în ce mai tare: simte cum degetele-i pătrund în mușchii grumazului strivindu-i, afundînd beregata, sfărîmînd încheietura cerbicii. Dar cu cât strînge mai tare cu atît chipul căpitanului se luminează ; cu cât el scrîșnește, cu atît militarul rîde mai zgomotos și mai vesel. Și cînd d-l Stavrache își descleștează degetele amorțite și cade pe o laviță, căpitanul îl întreabă:

- Gîndeai c-am murit, neică?(...)

Dis-de-diminează, d-l Stavrache, tremurînd de friguri, era la popa satului rugîndu-l să vie negreșit pînă seara să-i facă sfeștanie acasă."

Grupa V

VII. Selectează sintagme din câmpul semantic al naturii.

Argumentează care este rolul manifestării naturii în episodul dinaintea halucinației hangiului și rolul descrierii cadrului natural de la finalul nuvelei.

"Afară plouă mărunțel, ploaie rece de toamnă, și boabele de apă prelingându-se de pe streșini și picând în clipe ritmate pe fundul unui butoi dogit, lăsat gol într-adins la umezeală, făceau un fel de cântare cu nenumărate și ciudate înțelesuri. Legănate de mișcarea suntelor, gândurile omului începură să sfârșie iute în cercuri strâmte, apoi încet-încet se rotiră din ce în ce mai domol, în cercuri din ce în ce mai largi, și tot mai domol, și tot mai larg.(...)"

Era o sloată nemaipomenită: ploaie, zăpadă, măzărică și vânt vrăjmaș, de nu mai știa vita cum să se-ntoarcă să poată răsufla. Deși aproape de nămieț, în tot satul era astâmpăr desăvârșit ca-n puterea nopții ; ba nici glas de câine nu se mai auzea - cine știe în ce adăposturi se odihneau paznicii curților! Drumul parcă era pustiu: care om cuminte să-nfrunte așa tărie de vreme? Pe la toacă, s-a hotărât vântul să bată numai dintr-o parte ; ploaia a conținut ; a-nceput ninsoarea mărunțică și deasă, și s-a pornit crivățul s-o vârtejască. Așa vreme ține trei zile și trei nopți: halal de cine n-are nici pentru vatră, nici pentru căldare!(...)"

Viscolul afară ajuns în culmea nebuniei făcea să trosnească zidurile hanului bătrân."

VIII. Numește momentele subiectului reprezentate în fragmentele date.

Reacțiile personajului sunt notate ca într-o fișă medicală, identifică ultimul stadiu al devenirii protagonistului.

Explică existența unui complex al lui Cain în cazul personajului principal al operei.

Finalul operei este unul deschis, argumentează.

Hangiul deschise gura mare să spună ceva, dar gura fără să mai scoată un sunet nu se mai putu închide ; ochii clipiră de câteva ori foarte iute și apoi rămaseră mari, privind țintă, peste înfățișarea aceea, în depărtări neînchipuite ; mâinile voiră să se ridice, dar căzură țepene de-a lungul trupului, care se-ntinse-n sus, nălțându-și gâtul afară din umeri, ca și cum o putere nevăzută l-ar fi tras de păr vrând să-l desprindă de la pământ, unde parcă era înșurupat... Dar după acest moment dintâi, trupul se înfundă repede mai jos chiar decât fusese, apăsându-și gâtul în umeri, ca și cum puterea nevăzută îl scăpase de păr, mâinile se ridicară și-ncepură să frământa sec din degete ; ochii-și întoarseră privirile din adânci depărtări de-afară afundându-le treptat înăuntrul bolții capului, în alte depărtări mai adânci poate ; gura se-nchise și fălcile se-ncleștară.(...)"

Zicând acestea îi întinse un pahar. Stavrache luă paharul ; îl duse spre gură, dar gura rămase-ncleștată, tremurând și, ca și cum ar fi băut, deșertă paharul peste bărbie pe sân.(...)"

Drept răspuns, Stavrache se ridică în picioare foarte liniștit ; se duse drept la icoane ; făcu câteva cruci și mătănii ; apoi se sui în pat și se trânti pe o ureche, strângându-și genunchii în coate.(...)"

-N-am noroc! răspunse fratele.

Zdrobit de luptă și de gânduri, omul se așeză încet pe pat și privi lung asupra celui ținut jos, care cânta nainte, legănându-și încet capul, pe mersul cântecului, când într-o parte când într-alta.